

E
D
C Educational Development Center

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی رفسنجان

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی رفسنجان

شیوه نامه ارزیابی درونی (خود ارزیابی) گروه های آموزشی

اردیبهشت ماه ۱۴۰۳

ویرایش اول

مقدمه:

با توجه به این که گروه آموزشی به عنوان زیر نظام دانشگاه به حساب می‌آید و بهبود کیفیت دانشگاه وابسته به بهبود کیفیت گروه آموزشی آن می‌باشد، ارزیابی درونی در گروه آموزشی گامی مؤثر در رشد کیفی نظام آموزش عالی خواهد بود.

ارزیابی درونی فرایندی است که در آن اعضای هیئت علمی گروه قضاوت‌های قابل ملاحظه‌ای را در خصوص عملکرد خود به عمل می‌آورند و تعیین می‌کنند که در تفکرات جاری برای کیفیت در چه جایگاهی قرار دارند و در نهایت از نتایج حاصله به عنوان داده‌هایی برای برنامه‌ریزی در جهت بهبود فعالیت‌های آینده استفاده می‌نمایند. ارزیابی درونی نه فقط برای تحلیل نقاط قوت و ضعف و ارائه پیشنهادات بلکه برای اصلاح مشکلات و اجرای راه‌حل‌ها نیز مسئول است. ارزیابی درونی با جمع‌آوری اطلاعات، تحلیل و بازخورد آن، پشتیبان تصمیم‌گیری‌های مدیریت است.

با توجه به اهمیت ارزیابی درونی در ارتقاء بهبود کیفیت و توسعه نظام دانشگاهی، استقرار نظام ارزیابی درونی در دانشگاه، ضروری است. تجربه کوتاه مدت عملی فرایند ارزیابی درونی در نظام آموزش عالی کشور نشان می‌دهد که روش‌های اعمال شده اشکالات زیادی را در اجرای این فرایند به وجود آورده است، ضمن آنکه در این رابطه سؤالات بسیاری از طرف مجریان و مدیران مطرح گردیده است؛ بنابراین لازم است روش‌های سهل‌تر و سریع‌تری برای اجرای آن در نظر گرفت.

۱- مفاهیم ارزیابی درونی (خودارزیابی)

ارزیابی درونی: ارزیابی درونی که با مشارکت اعضای هیئت علمی در فرایند تعیین عوامل، ملاک‌ها، نشانگرها و الزامات قضاوت، تهیه و تدوین ابزار گردآوری داده‌ها، توصیف و تحلیل داده‌ها و قضاوت درباره کیفیت نظام آموزشی انجام می‌شود، نقش مهمی بر توسعه و بهبود کیفیت فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی آموزش عالی دارد. با استقرار این رویکرد ارزیابی در دانشگاه می‌توان انگیزه و رغبت لازم را در اعضای هیئت علمی در جهت مشارکت فعال در فرایند ارزیابی و تعیین نقاط قوت و ضعف برنامه و نهادینه کردن فرهنگ ارزیابی، مسئولیت‌پذیری و کیفیت‌مداری ایجاد نمود. اجرای ارزیابی کمک می‌کند هدف‌های یک گروه آموزشی به‌طور آشکار بیان شود و ضمن شناسایی قوت‌ها، ضعف‌ها و محدودیت‌های آن وضعیت مطلوب و موجود گروه آموزشی مشخص و برای دستیابی به وضعیت ممکن برنامه‌ریزی کرد.

هدف ارزیابی درونی

اهداف ارزیابی درونی در یک گروه آموزشی عبارت‌اند از:

- کمک به بهبود گروه آموزشی و برنامه‌های آن

- ترسیم مسیری جهت سنجش گروه آموزشی و خود تحلیل‌گری در برنامه‌ها و مدیریت آن‌ها و اجرای برنامه‌ها
- افزایش توجه و تمرکز جهت سازماندهی جامع کیفیت
- مبنایی جهت فرایند برنامه‌ریزی آموزشی و پژوهشی گروه
- ارزیابی کیفیت فعالیت‌های آموزشی بر اساس اهداف گروه، توافق بین اعضای گروه بر اهداف تعریف شده و انتظارات افراد ذی‌ربط و ذی‌صلاح از برنامه‌های آموزشی
- ارزیابی کیفیت فعالیت‌های پژوهشی گروه بر اساس معیارهای ذیل
 - میزان موفقیت در اجرای برنامه‌های درسی
 - میزان موفقیت در به‌کارگیری روش‌های تدریس نوین
 - میزان موفقیت در بهبود گزینش دانشجو
 - میزان موفقیت در تجهیز آزمایشگاه و فضاهای آموزشی
 - میزان موفقیت در اجرای طرح‌های پژوهشی و پایان‌نامه‌ها

در واقع هدف ارزیابی درونی آن است که مسئولین (گروه، دانشکده، دانشگاه) نسبت به هدف‌های آموزشی و پژوهشی و مسائلی که در تحقیق این هدف‌ها وجود دارند آگاهی بیشتری به دست آورند. سپس میزان دستیابی به این هدف‌ها را سنجیده تا براساس آن به برنامه‌ریزی جهت بهبود کیفیت پردازند.

۲- مراحل ارزیابی درونی

فرایند ارزیابی درونی:

- تشکیل کمیته ارزیابی درونی در گروه متقاضی و واجد شرایط اعتباربخشی
- انتخاب دبیر کمیته
- تدوین جدول زمان بندی فعالیت‌های ارزیابی درونی
- انجام ارزیابی درونی توسط کمیته ارزیابی درونی بر اساس استانداردهای مصوب، تهیه و ارسال گزارش و مستندات ارزیابی درونی به کمیته تخصصی هر رشته
- اعمال توصیه‌های اصلاحی براساس گزارش تیم ارزیاب بیرونی

تبصره: کمیته ارزیابی درونی گروه‌های آموزشی به صورت سالانه و بر اساس کمیته ارزشیابی دانشگاه برای انجام ارزیابی درونی اقدام می‌نمایند.

۱-۲ تشکیل کمیته ارزیابی درونی دوره آموزشی

۱-۲-۱ کمیته ارزیابی درونی دوره‌های آموزشی گروه در دانشکده: این کمیته به منظور ساماندهی فرایند اعتباربخشی دوره آموزشی و با استفاده از ظرفیت اعضای هیئت علمی، در قالب تشکیلات گروه‌های آموزشی که عهده دار آموزش دانشجویان در مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای حرفه ای و دکترای تخصصی (Ph.D) می باشند، تشکیل می‌گردد و همچنین با در نظر گرفتن ظرفیت کارشناسی و اجرایی دانشکده ها به منظور هدایت کلیه فعالیت های مرتبط با ارزیابی درونی در گروه‌ها مربوطه تلاش می نماید.

۱-۲-۲ شرح وظایف کمیته ارزیابی درونی دوره آموزشی گروه های آموزشی:

- انجام فرایند ارزیابی درونی دوره آموزشی گروه منطبق با برنامه تقویمی اعلام شده از کمیته ارزشیابی دانشگاه
- نظارت بر پیاده سازی بهینه استانداردهای اعتبار بخشی در گروه
- تدوین گزارش ارزیابی درونی گروه و ارسال آن به معاونت آموزشی دانشکده
- گزارش خلأهای احتمالی در فرایند ارزیابی درونی گروه و ارائه پیشنهادها و راهکارهای تخصصی به معاونت آموزشی دانشکده

۱-۲-۳ اعضای کمیته ارزیابی درونی دوره آموزشی گروه:

در هر یک از گروه‌های آموزشی کمیته ارزیابی درونی دوره آموزشی به منظور هدایت کلیه فعالیت های مرتبط با ارزیابی درونی منطبق با آیین نامه اعتبار بخشی تشکیل می شود که در برگیرنده ترکیبی از اعضای زیر می باشد:

- مدیر گروه
- تمامی اعضای هیئت علمی گروه
- حداقل ۲ نفر از اعضای غیر هیئت علمی گروه در صورت وجود
- نماینده دانشجویان تحصیلات تکمیلی (در صورت وجود مقطع تحصیلات تکمیلی)
- نماینده دانش آموختگان دوره آموزشی (در صورت امکان)

تبصره ۱: مدیر گروه به عنوان دبیر کمیته با حکم رئیس دانشکده انتخاب و وظیفه مدیریت، هدایت و نظارت بر کلیه فعالیت های مرتبط با ارزیابی درونی گروه آموزشی مربوطه از جمله: برگزاری جلسات کمیته، تنظیم دستور جلسات، توضیح اهداف و فعالیت های ارزیابی درونی برای اعضای کمیته و پاسخگویی به سؤالات و ابهامات آنان را عهده دار خواهد بود.

تبصره ۲: ترکیب نهایی اعضاء به پیشنهاد گروه مربوطه تعیین و پس از تأیید معاونت آموزشی دانشکده، توسط رئیس دانشکده حکم آنها ابلاغ می شود.

۲-۲ فعالیت های مورد نیاز به منظور انجام ارزیابی درونی گروه آموزشی:

۱-۲-۲ تعیین زمان و هدف تشکیل کمیته ارزیابی درونی:

الف) به محض اعلام امکان یا مجوز شروع انجام اعتباربخشی توسط کمیته اعتباربخشی دانشگاه، کمیته ارزیابی درونی با هدف مدیریت و نظارت بر کلیه فعالیت های مرتبط با ارزیابی درونی در گروه آموزشی مربوطه تشکیل گردیده و دارای یک دبیر و ترکیب اعضاء مشخص شده در بند ۳-۲-۱ خواهد بود.

ب) در راستای تسهیل و تسریع فعالیت های ارزیابی درونی، لازم است نیروی انسانی (کارشناس، تایپیست و ...)، امکانات و تجهیزات مورد نیاز جهت انجام ارزیابی درونی (حضور/مجازی) در اختیار کمیته قرار گیرد.

ج) تأمین اعتبار مالی لازم برای اجرای فرآیند اعتباربخشی (از آموزش تا انجام ارزیابی درونی و بازدید ارزیابی بیرونی) بر عهده معاونت آموزشی دانشکده می باشد.

۲-۲-۲ برگزاری جلسات توجیهی و آموزشی:

الف) قبل از شروع فرآیند ارزیابی درونی، جلسات توجیهی و آموزشی توسط دبیر کمیته ارزیابی درونی برای اعضای کمیته و مجریان برگزار گردد.

ب) صورتجلسه تمامی جلسات توجیهی آموزشی تدوین و به مراجع ذی ربط بالاتر (معاونت آموزشی دانشکده) گزارش شود.

ج) اطلاع رسانی کافی نسبت به تقسیم وظایف، توضیح اهداف و نحوه رعایت دستورالعمل ها و اجرای روش های ارزیابی درونی آموزش صورت گیرد.

د) مدیر گروه و اعضای کمیته ارزیابی درونی گروه موظف‌اند به طور مستمر نسبت به یادگیری فرایند ارزیابی درونی و شرکت در کارگاه آموزشی و مطالعات جزوات آموزشی اهتمام ورزند.

۲-۲-۳ برگزاری جلسات مصاحبه و هم‌اندیشی:

کمیته ارزیابی درونی (و یا در صورت نیاز کارگروه تخصصی) نسبت به برگزاری جلسات مصاحبه و هم‌اندیشی با اعضای هیئت علمی، دانشجویان و کارکنان گروه آموزشی با هدف طرح سؤالات مربوط به نحوه و میزان دستیابی به استانداردها و دریافت پاسخ و نظرات آن‌ها اقدام نموده و مدیر گروه نیز موظف است نسبت به پیگیری و به کار بستن پیشنهاداتی که در ارزیابی‌های درونی گذشته ارائه شده است، اهتمام ورزد.

۲-۲-۴ حضور در عرصه‌های آموزشی:

کمیته ارزیابی درونی در عرصه‌های آموزشی رشته مقطع مربوطه به گروه (عرصه بالینی در بیمارستان‌ها، مراکز صنعتی و ...) به‌منظور مشاهده کمیت و کیفیت منابع و امکانات آموزشی و کمک آموزشی (کلاس‌ها، دفتر کار اعضای هیئت علمی، آزمایشگاه‌ها، مرکز مهارت‌های بالینی، امکانات IT مانند اینترنت و کامپیوتر، تسهیلات فوق برنامه، کتابخانه، سالن غذاخوری، امکانات بالینی بیمارستان‌ها و ...) و بررسی نحوه و میزان رعایت استانداردها در عرصه‌های فوق حضور می‌یابند.

۲-۲-۵ تهیه گزارش در کمیته ارزیابی درونی

الف) در کمیته ارزیابی درونی، گزارش نهایی تمامی حوزه‌های استانداردهای مصوب، توسط دبیر کمیته ارزیابی درونی از نظر نحوه نگارش، تکمیل اطلاعات مورد نیاز و مستندات ارائه شده، مورد بررسی قرار گیرد

ب) گزارش پس از بحث و بررسی، در قالب توصیف وضع موجود، اعلام نقاط قوت و ضعف و ارائه راهکارها و اقدامات در راستای تقویت و اصلاح تحقق استانداردها، طبق فرمت مربوطه تهیه گردد. سپس متعاقب رؤیت رئیس دانشکده و اطلاع معاون آموزشی دانشگاه، مستندات توسط دبیر کمیته ارزیابی درونی به کمیته ارزیابی درونی دانشگاه تحویل داده شود.

تبصره: در مواردی که کمیته ارزیابی درونی، میزان رعایت و انطباق استاندارد را به‌صورت نسبی و یا عدم رعایت و انطباق تعیین نمود باید برنامه‌ای برای کامل کردن یا حرکت به سمت رعایت کامل استاندارد به همراه جدول زمان‌بندی در فرم ارزیابی درونی استاندارد مربوطه وارد شود.

۳- موارد تشویقی:

در صورت تأیید گزارش نهایی ارزیابی درونی از سوی کمیته ارزیابی درونی دانشگاه، مستندات به عنوان طرح پژوهشی منظور گردد و بر اساس آیین نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی در بند مربوط به امتیاز گزارش های علمی طرح های پژوهشی کاربردی، امتیاز پژوهشی به مجریان و اعضای هیئت علمی گروه های مجری اعطاء گردد

۴- امور مالی:

هزینه های مربوط به این موضوع در هر یک از سطوح مطرح شده، از محل اعتبار تخصیصی به فعالیت های ارزیابی و اعتبار سنجی که به طور سالانه از سوی وزارت متبوع تأمین و به دانشگاه ابلاغ می شود، قابل پرداخت می باشد.

۵- ارائه جدول زمان بندی بررسی شاخص های ارزیابی درونی گروهی پس از ابلاغ شروع فرآیند از طرف

کمیته ارزیابی درونی دانشگاه

شاخص	بازه تناوبی پیشنهادی
رسالت و اهداف	هر سال یکبار
برنامه و دوره های آموزشی	هر نیم سال یکبار
تحقیقات و فناوری	هرسال یکبار
فراگیران	هر نیم سال یکبار
هیئت علمی	هر سال یکبار
منابع (انسانی، فضا، امکانات و تجهیزات)	هرسال یکبار
سنجش و ارزشیابی	هر نیم سال یکبار
ساختار سازمانی و مدیریت	هرسال یکبار
دانش آموختگان	هرسال یکبار

تبصره: در صورت تعدد رشته مقاطع در یک گروه آموزشی و نیاز به تمدید مدت زمان لازم جهت انجام ارزیابی درونی، کمیته تخصصی اعتبار بخشی رشته مربوطه تصمیم خواهد گرفت.

مطابق با بند شش پنجمین صورتجلسه شماره ۳۱/۹/۱۵۶۷ پد شورای آموزشی دانشگاه، این شیوه نامه در مورخ ۱۴۰۳/۰۶/۱۸ مورد تصویب قرار گرفت.